

РУСИЈА И РЕПУБЛИКА СРПСКА: ВЕЗЕ НАРОДА И ВРЕМЕНА

Балкан је био и остао зона од великог политичког и економског интересовања за Русију, и мада то није конкретно написано у спољнополитичким документима, вјерујте да је то заиста тако. На геополитичком плану борба за територију и ресурсе не слаби него јача; производи врло крваве ратове и Русија као велика свјетска сила и њени савезници Србија и Република Српска на Балкану су укључени у те догађаје. Овдје се мора истакнути да притисци на Републику Српску који долазе са запада представљају наставак такве политике. Босна и Херцеговина је формално независна држава, али фактички је територија под међународном управом. Суштина мировног споразума је у томе што је дошло до прерасподјеле суверености на нивоу међународних структура. Дејтонски споразум је имао велики хуманитарни значај, јер је прекинуо рат (али истовремено у савременом систему има огромну негативну улогу). Ради се о томе да је мировни споразум изградио неодрживу форму државе. Неутралише се политичка воља лидера, не постоје институционалне могућности српског народа да реализује своје циљеве и самим тим нема могућности да се сагради јака српска држава. Са друге стране, направљен је протекторат из којег је лако управљати цијелим регионом. Ако се деси да БиХ уђе у НАТО, то ће још више ојачати улогу протектората. Ми то у Русији одлично разумијемо и радимо све да би и Србија и БиХ и Црна Гора очували макар неутралност. Критикујући Дејтонски споразум ипак схватамо да он може бити једна врста модела за рјешавање украјинске кризе. У Русији све чешће се ослањамо на искуство Дејтона и разматрамо га као неку врсту преседана за рјешавање украјинског питања. У чему су сличности руских и српских историјских судбина, које су довеле до овога што нам се данас дешава? Суштину не треба тражити у далекој прошлости него у 20. вијеку. Грешке су довеле до крвопролића и ратова, а неки аутори отворено говоре о издаји совјетског и југословенског руководства

¹ Ванредни професор на московском државном Факултету међународних односа при Министарству иностраних послова Руске Федерације (МГИМО)

према српском и руском народу. Управо у совјетском периоду његовао се етнички сепаратизам и постављане су mine са одложеним дејством. Прекрајале су се границе не водећи рачуна о историјском и исконском животу народа. Тако су традиционалне руске земље улазиле у састав нових независних држава исто као што су и српске земље ушле у састав нових постјугословенских земаља. Као резултат пораза монополарног система управљања свијетом дошло је до идентификације старих сукоба, који доводе до ратова. Многи проблеми су превазиђени, али њихово рјешење је само у стварању монолитних једнонационалних организама или у стварању нових озбиљних интеграционих институција. Русија је иницирала стварање Евроазијског савеза, у почетку на економској основи, али како је историја показала, озбиљне економије нема без политичког савеза и зато се искрено надам да ће тај економски савез прерасти у стварање политичке зајединице. Природно је што водећи рачуна о историјским и културним везама се надамо да ће Република Српска и Србија имати добре односе са евроазијским савезом. Наравно, српске земље имају своју рачуницу у односу према Русији. Хипотетички, да Москва није признала Хрватску у фебруару 1992. године, а БиХ у априлу ових конфликта који су били не би било. Можда је требало направити паузу, сачекати, окупити стручњаке. Међутим, руководство под Горбачовим и касније под Јељцином увијек је пратило америчку политику. И шта да кажемо када се послје пада Берлинског зида 1989. совјетско руководство свега одрекло и нико није могао ни штитити интересе Срба? Данас се ситуација мијења. Озбиљан подстицај нашим везама и сарадњи дао је избор садашњег новог руководства Руске федерације. У првој етапи било је неопходно ријешити неке унутрашње проблеме, али већ послје 2012. јачају везе између Русије и Републике Српске. Одређени напредак је остварен у вези са економским везама и области енергетике. Желим да истакнем један веома важан моменат који је за Русију учинила Република Српска. Меморандум који су потписали Милорад Додик и Владимир Путин 2012. подразумејева стратешко партнерство Руске федерације и Републике Српске. У ствари, Русија нема много стратешких савезника и партнера, па постојање не великог али веома важног савезника има велики значај за Русију. Када је потписан меморандум, ја сам написала чланак који је објављен у руским средствима информисања под називом „Балкански продор“ (из РС тај продор и пошао). Тај савез није у вези само са Јужним током, него и са научно-техничком сарадњом и кориштењем природних ресурса. Енергетска дипломатија на озбиљан начин јача и културну сарадњу зато што је неопходно знање историје како

би Срби знали руску историју и обрнуто, руски стручњаци српску историју. Када је 6. септембра 2012. у Бањалуци отворен Руски центар - то се може сматрати веома снажним показатељем претензија на врло тијесну сарадњу. Говорећи о хуманистичкој сарадњи морамо повести рачуна о улози коју имају непрофитне организације и желим да кажем неколико похвала о удружењу „Српско-руски мост“. Управо то удружење је мени и мојим колегама отворило Републику Српску. Они су већ организовали 4 велика догађаја у сарадњи са руском амбасадом, издају часописе из својих сопствених средстава зато што Русија још увијек не помаже у том погледу. То даје велики оптимизам, али ми морамо још много много радити. Без подршке средстава информисања, без постојања руског канала на српском језику и чисто руског канала, тешко да се може промијенити слика у корист Руске федерације. Добро је што српски канали приказују руске филмове и људи могу чути живу руску ријеч, а филмови су са преводом. Ми данас говоримо о српско-руској сарадњи, а на телевизији се Русија уопште не види и дешава се да наша сарадња практично нема никакве користи, јер омладина ништа о њој не зна. Управо због тога долазак фонда „Горчаков“ треба искористити до максимума. Фонд се може искористити као мјесто на ком се може објаснити шта Срби из Републике Српске желе од Русије. Већ се појављује чвршћа веза између фонда „Горчаков“ и амбасаде, а заједно се може много више урадити. Оно што је најважније, појављује се могућност да се велики број младих будућих политичких и економских лидера укључи у руску орбиту и да сарадња буде плодотворнија. Без обзира какви нас проблеми очекују, сигурна сам да нико не може одвојити Србе и Русе, јер то су заправо браћа близанци.